

ODLUKA O PRAVILIMA RADA NACIONALNOGA KLIRINŠKOG SUSTAVA

("Narodne novine", br. 55/2011., 71/2013., i 20/2014.
– neslužbeni pročišćeni tekst)

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom Odlukom propisuju se pravila rada Nacionalnoga klirinškog sustava (u nastavku teksta: NKS), i to:

1. sudionici u NKS-u i uvjeti za sudjelovanje u NKS-u
2. način izvršenja obračuna platnih transakcija u NKS-u
3. standardizirani postupci i pravila za obradu i obračun platnih transakcija u NKS-u.

Sudionici u NKS-u

Članak 2.

Sudionici u NKS-u (u nastavku teksta: sudionici) mogu biti:

1. Hrvatska narodna banka (u nastavku teksta: HNB),
2. kreditne institucije (banke i štedne banke) sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su dobile odobrenje za rad od HNB-a,
3. podružnice kreditnih institucija iz trećih država koje su od HNB-a dobile odobrenje za osnivanje podružnice kreditne institucije iz treće države,
4. podružnice kreditnih institucija iz drugih država članica Europske unije za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest HNB-u o osnivanju podružnice u Republici Hrvatskoj i
5. Hrvatska banka za obnovu i razvitak.

Odredbom članka 1. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 71/2013., koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., izmijenjen je članak 2.

Opis NKS-a

Članak 3.

- (1) NKS je platni sustav za obračun platnih transakcija u kunama između njegovih sudionika.
- (2) Platne transakcije iz stavka 1. ovoga članka jesu kreditni transferi koje izvršavaju sudionici u svrhu provođenja plaćanja samih sudionika ili njihovih korisnika platnih usluga.

Status sudionika u NKS-u

Članak 4.

(1) Sudionik prema svom statusu može biti:

1. neposredni sudionik u NKS-u (u nastavku teksta: neposredni sudionik) ili
2. posredni sudionik u NKS-u (u nastavku teksta: posredni sudionik).

(2) Neposredni sudionik je institucija iz članka 2. ove Odluke koja preko svoga obračunskog računa otvorenog u NKS-u sudjeluje u obračunu u NKS-u.

(3) Posredni sudionik je institucija iz članka 2. ove Odluke koja je u ugovornom odnosu s neposrednim sudionikom na osnovi kojega je tom posrednom sudioniku omogućen obračun platnih transakcija u NKS-u preko obračunskog računa neposrednog sudionika.

Obračun, konačnost i namira platnih transakcija u NKS-u

Članak 5.

(1) Obračun platnih transakcija u NKS-u obavlja se na neto multilateralnom načelu, kontinuiranim izračunom dugovanja i potraživanja sudionika na temelju platnih transakcija zadanih na obračun u NKS-u.

(2) Obračun platnih transakcija u NKS-u obavlja se preko obračunskih računa neposrednih sudionika u obračunskim ciklusima tijekom obračunskog dana.

(3) Obračun platnih transakcija obavlja se do visine raspoloživih novčanih sredstava na obračunskim računima neposrednih sudionika.

(4) Raspoloživa novčana sredstva na obračunskom računu neposrednog sudionika čini iznos novčanih sredstava na obračunskom računu neposrednog sudionika uvećan za iznos limita koji predstavlja dopušteno negativno stanje na obračunskom računu neposrednog sudionika. Limit na obračunskom računu neposrednog sudionika određuje se u skladu s člankom 11. ove Odluke.

(5) Obračun platnih transakcija preko obračunskih računa neposrednih sudionika tijekom jednoga obračunskog ciklusa konačan je nakon završetka tog obračunskog ciklusa.

(6) Rezultat obračuna platnih transakcija u NKS-u na kraju obračunskog dana jesu konačne neto pozicije na obračunskim računima neposrednih sudionika.

(7) Namira konačnih neto pozicija na obračunskim računima neposrednih sudionika na kraju obračunskog dana provodi se u skladu s člankom 12. ove Odluke.

Upravitelj NKS-a

Članak 6.

(1) Upravitelj NKS-a je Financijska agencija (u nastavku teksta: Fina).

(2) Fina je dužna:

1. osiguravati svakodobno sigurno i stabilno funkcioniranje NKS-a
2. provoditi obračun preko obračunskih računa neposrednih sudionika u skladu s odredbama ove Odluke i uputama kojima se regulira rad NKS-a
3. davati podatke neposrednim sudionicima o obračunu u NKS-u
4. onemogućiti obračun platnih transakcija na obračunskom računu posrednog sudionika u skladu s obaviješću HNB-a iz članka 10. stavka 4. ove Odluke odmah nakon primitka te obavijesti
5. izvijestiti sudionike u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti u skladu sa zakonom koji uređuje konačnost namire u platnim sustavima
6. izvijestiti HNB i neposredne sudionike u slučaju poteškoća u obračunu platnih transakcija u NKS-u
7. omogućiti sudionicima testiranje sudjelovanja u obračunu u NKS-u.

Odredbom članka 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 71/2013., koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., u stavku 2. iza točke 3. dodana je točka 4., a dotadašnje točke 4., 5. i 6. postale su točke 5., 6. i 7.

Ugovorni odnosi

Članak 7.

- (1) Neposredni sudionik i Fina sklapaju ugovor kojim uređuju međusobna prava i obveze koje proizlaze iz sudjelovanja u NKS-u.
- (2) Posredni sudionik uređuje uvjete pod kojima preko neposrednog sudionika sudjeluje u obračunu u NKS-u sklapanjem ugovora s tim neposrednim sudionikom.
- (3) Neposredni sudionik koji sklopi ugovor iz stavka 2. ovoga članka dužan je o tome odmah poslati pisanu obavijest Fini.
- (4) Neposredni sudionik dužan je o prestanku važenja ugovora iz stavka 2. ovoga članka poslati pisanu obavijest Fini najmanje trideset dana prije prestanka ugovora.
- (5) Otkazni rok ugovora iz stavka 1. i stavka 2. ovoga članka ne može biti kraći od trideset dana.

Uključenje sudionika u NKS

Članak 8.

- (1) Fina je dužna odmah obavijestiti HNB o svakom potpisanom ugovoru iz članka 7. stavaka 1. i 2. ove Odluke.
- (2) Fina je dužna prije uključenja ili promjene statusa svakoga pojedinog sudionika provesti testiranje sudjelovanja tog sudionika. Testiranje obuhvaća provjeru svih funkcionalnosti povezanih sa sudjelovanjem tog sudionika u obračunu u NKS-u.
- (3) Nakon uspješno provedenog testiranja Fina je dužna HNB-u dostaviti obavijest o provedenom testiranju sudjelovanja sudionika u obračunu u NKS-u.
- (4) HNB će na osnovi dostavljene obavijesti iz stavka 3. ovoga članka odrediti datum uključenja sudionika u obračun u NKS-u.
- (5) Fina je dužna obavijestiti ostale sudionike o nazivu i datumu uključenja novog sudionika u obračun u NKS-u, najmanje deset dana prije datuma iz stavka 4. ovoga članka.

Isključenje sudionika iz NKS-a

Članak 9.

- (1) Fina će isključiti iz NKS-a:

1. sudionika iz članka 2. stavaka 2. i 3. ove Odluke na osnovi obavijesti HNB-a o otvaranju stečajnog postupka nad tim sudionikom,
2. sudionika iz članka 2. stavaka 2. i 3. ove Odluke na osnovi obavijesti HNB-a u slučaju likvidacije pod uvjetima predviđenima propisima koji se primjenjuju na kreditnu instituciju u likvidaciji i podružnicu kreditne institucije iz treće države u likvidaciji,

3. sudionika iz članka 2. stavka 4. ove Odluke na osnovi obavijesti HNB-a o pokretanju postupka zbog insolventnosti nad tim sudionikom,
4. u slučaju prestanka ugovora iz članka 7. stavka 1. ili 2. ove Odluke, osim u slučaju promjene statusa i
5. u drugim slučajevima predviđenima zakonom.

(2) O prestanku ugovora iz članka 7. stavaka 1. ili 2. ove Odluke Fina je dužna obavijestiti HNB najmanje trideset dana prije prestanka ugovora.

(3) O prestanku ugovora iz članka 7. stavka 1. ove Odluke Fina je dužna obavijestiti posrednog sudionika koji sudjeluje u NKS-u preko toga neposrednog sudionika najmanje trideset dana prije prestanka ugovora.

(4) U slučaju isključenja neposrednog sudionika preko kojega u NKS-u sudjeluje posredni sudionik, iz NKS-a se isključuje i taj posredni sudionik.

(5) U slučaju isključenja neposrednog sudionika Fina zatvara obračunski račun toga neposrednog sudionika.

(6) O provedenom isključenju sudionika iz NKS-a Fina izvješćuje HNB.

Odredbom članka 3. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 71/2013., koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., izmijenjen je članak 9. stavak 1.

Posebna uloga HNB-a u NKS-u

Članak 10.

(1) HNB određuje limite na obračunskim računima neposrednih sudionika u skladu s člankom 11. ove Odluke i obavlja poslove agenta za namiru obračuna izvršenog u NKS-u u skladu s člankom 12. ove Odluke.

(2) HNB onemogućuje obračun platnih transakcija na teret i u korist obračunskog računa neposrednog sudionika iz članka 2. stavaka 2. i 3. ove Odluke u slučaju otvaranja stečajnog postupka, otvaranja postupka prisilne likvidacije u trajanju i pod uvjetima predviđenima propisima koji se primjenjuju na kreditnu instituciju u likvidaciji i podružnicu kreditne institucije iz treće države u likvidaciji, te odluke Savjeta HNB-a iz članka 267. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br.159/2013.).

(3) HNB onemogućuje obračun platnih transakcija na teret obračunskog računa neposrednog sudionika iz članka 2. stavaka 2. i 3. ove Odluke u slučaju privremene zabrane plaćanja na teret računa sudionika donesene na temelju posebnog zakona.

(4) HNB onemogućuje obračun platnih transakcija na teret i u korist obračunskog računa neposrednog sudionika iz članka 2. stavka 4. ove Odluke odmah nakon primitka obavijesti o pokretanju postupka zbog insolventnosti nad tim sudionikom, a na teret obračunskog računa u slučaju naloga za blokadu računa izdanog na temelju posebnog zakona.

(5) HNB bez odgađanja prosljeđuje obavijest Fini o pokretanju postupka zbog insolventnosti nad posrednim sudionikom iz članka 2. stavaka 2., 3. i 4. u skladu sa zakonom kojim se uređuje konačnost namire u platnim sustavima.

(6) Za poslove iz stavka 1. ovoga članka HNB obračunava naknadu Fini, u skladu s propisanim naknadama Hrvatskog sustava velikih plaćanja (u nastavku teksta: HSVP).

Odredbom članka 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 71/2013., koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., izmijenjen je članak 10.

Odredbom članka 1. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 20/2014., koji je stupio na snagu 1. ožujka 2014., izmijenjen je članak 10. stavak 2. i dodan je novi stavak 3., a dotadašnji stavci 3., 4. i 5. postali su stavci 4., 5. i 6.

Limit na obračunskom računu

Članak 11.

- (1) Limit na obračunskom računu neposrednog sudionika određuje HNB u visini iznosa novčanih sredstava koji neposredni sudionik izdvaja kod HNB-a za potrebe osiguranja pokrića obračuna u NKS-u.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka HNB nema ograničen iznos limita na obračunskom računu.
- (3) Novčana sredstva za osiguranje pokrića obračuna u NKS-u uplaćuju se na račun HNB-a u HSVP-u, u skladu s propisanim pravilima rada HSVP-a.
- (4) HNB može tijekom obračunskog dana promijeniti limit na obračunskom računu neposrednog sudionika.

Namira obračuna izvršenog u NKS-u

Članak 12.

- (1) HNB obavlja namiru konačnih neto pozicija na obračunskim računima neposrednih sudionika na kraju obračunskog dana na temelju podataka koje mu dostavlja Fina, u skladu s propisanim pravilima rada HSVP-a.
- (2) HNB obavlja namiru konačnih neto pozicija na obračunskim računima neposrednih sudionika na kraju obračunskog dana, u HSVP-u, na računima institucija iz članka 2. ove Odluke koje vodi HNB, u skladu s propisanim pravilima rada HSVP-a.
- (3) HNB izvješćuje Finu o provedenoj namiri iz stavka 2. ovoga članka.

Terminski plan obračuna izvršenog u NKS-u

Članak 13.

- (1) Obračun platnih transakcija u NKS-u obavlja se u skladu s vremenima određenima Terminskim planom obračuna u NKS-u.
- (2) Terminski plan obračuna u NKS-u određuje vrijeme:
  1. početka obračunskog dana u NKS-u
  2. početka i kraja svakoga obračunskog ciklusa u NKS-u
  3. određivanja limita na obračunskim računima neposrednih sudionika
  4. dostave HNB-u konačnih neto pozicija na obračunskim računima neposrednih sudionika radi provođenja namire

5. kraja obračunskog dana u NKS-u te
6. ostalih termina povezanih s obračunom platnih transakcija u NKS-u.

(3) U slučaju tehničkih problema koji sprječavaju provedbu obračuna u skladu s propisanim Terminskim planom obračuna u NKS-u moguće je:

1. produžiti obračunski dan i provesti kasniju namiru konačnih neto pozicija od vremena uređenih Terminskim planom obračuna u NKS-u, uz prethodnu suglasnost HNB-a
2. neto pozicije na obračunskim računima neposrednih sudionika koje su rezultat obračuna posljednjega završenoga obračunskog ciklusa unutar obračunskoga dana u NKS-u namiriti kao konačne, uz prethodnu suglasnost HNB-a. Obračun platnih transakcija izvršen nakon takvoga posljednjega završenoga obračunskog ciklusa smatra se nevažećim, a platne transakcije smatraju se odbijenima.

Prioriteti platnih transakcija

Članak 14.

- (1) Neposredni sudionik može odrediti prioritet izvršenja platne transakcije.
- (2) Prioritet izvršenja platne transakcije neposredni sudionik određuje upisom odgovarajuće oznake prioriteta izvršenja pri zadavanju platne transakcije na teret svoga obračunskog računa u NKS-u.

Datum valute

Članak 15.

- (1) Datum valute u smislu ove Odluke jest datum obračunskog dana na koji platna transakcija zadana na obračun u NKS-u treba biti obračunata. Datum valute određuje neposredni sudionik pri zadavanju platne transakcije, upisom datuma na koji platna transakcija treba biti obračunata u NKS-u.
- (2) Tijekom obračunskog dana u NKS-u izvršavaju se samo one platne transakcije koje kao oznaku datuma valute imaju upisan datum toga obračunskog dana.
- (3) Neposredni sudionik može zadavati platne transakcije s upisanim budućim datumom valute. Platne transakcije s budućim datumom valute bit će obračunate, u skladu s upisanim prioritetom, na početku obračunskog dana koji odgovara upisanom datumu valute, prije platnih transakcija prihvaćenih toga obračunskog dana.
- (4) Neposredni sudionik može opozvati platne transakcije s budućim datumom valute najkasnije do početka obračunskog dana koji odgovara upisanom datumu valute.

Platne transakcije u redu čekanja

Članak 16.

- (1) Platne transakcije za koje nema pokrića za obračun na obračunskom računu neposrednog sudionika evidentiraju se tijekom obračunskog dana u redu čekanja do osiguranja pokrića, a najdulje do kraja obračunskog dana. Na kraju obračunskog dana platne transakcije iz reda čekanja smatraju se odbijenima i vraćaju se neposrednom sudioniku, pošiljatelju platne transakcije.
- (2) Platne transakcije iz reda čekanja obračunavaju se u skladu s upisanim prioritetom, a platne transakcije s jednakim prioritetima obračunavaju se prema redosljedju primitka.

(3) Neposredni sudionik pošiljatelj platne transakcije koja je u redu čekanja može promijeniti prioritet izvršenja i može opozvati platnu transakciju iz reda čekanja.

Trenutak prihvata i neopozivosti platne transakcije

Članak 17.

Platna transakcija u NKS-u je prihvaćena i neopoziva, u smislu zakona kojim se uređuje konačnost namire u platnim sustavima, od trenutka kada je obračunata na obračunskom računu neposrednog sudionika.

Operativni postupci NKS-a

Članak 18.

Fina donosi upute kojima se uređuju:

1. način i tehnički uvjeti izvršenja platnih transakcija, postupci informiranja sudionika i ostali operativni poslovi povezani sa sudjelovanjem u NKS-u
2. razmjena (dostava i preuzimanje) podataka povezanih sa sudjelovanjem u NKS-u
3. način pristupa NKS-u
4. postupci u izvanrednim situacijama koje uzrokuju poteškoće u radu NKS-a i kojima se osigurava neprekidnost poslovanja
5. zaštita podataka od zlouporabe u NKS-u.

Treća strana

Članak 19.

Neposredni sudionik može povjeriti trećoj strani obavljanje aktivnosti povezanih s dostavljanjem platnih transakcija na obračun u NKS-u i preuzimanjem podataka o obračunu u NKS-u kao i drugih aktivnosti povezanih sa sudjelovanjem u obračunu u NKS-u.

Terminski plan obračuna u NKS-u

Članak 20.

Fina donosi terminski plan obračuna u NKS-u uz suglasnost HNB-a.

Cjenik NKS-a

Članak 21.

Fina donosi cjenik NKS-a.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 22.

(1) Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o Nacionalnom klirinškom sustavu (»Narodne novine«, br. 14/2002., 150/2002. i 18/2009.) i Odluka o određivanju limita na obračunskim računima banaka i štedionica u Nacionalnom klirinškom sustavu (O. br. 138-100/12-00/ŽR od 27.

prosina 2000.), osim članka 14. Odluke o Nacionalnom klirinškom sustavu («Narodne novine», br. 14/2002., 150/2002. i 18/2009.) te na osnovi tog članka donesenih Tehničko-tehnoloških uputa za obračun platnih transakcija preko NKS-a i Cjenika usluga Nacionalnog klirinškog sustava, koji prestaju važiti 30. lipnja 2011.

(2) Danom stupanja na snagu ove Odluke svi sudionici koji sudjeluju u obračunu u NKS-u u skladu s odlukom iz stavka 1. ovoga članka nastavljaju sudjelovati u obračunu u NKS-u kao neposredni sudionici.

(3) Fina će sudionicima iz stavka 2. ovog članka ponuditi ugovor iz članka 7. stavka 1. ove Odluke i isključiti iz NKS-a sudionike iz stavka 2. ovog članka koji do 31. prosinca 2011. s njom ne sklope ugovor ili je ne obavijeste da su sklopili ugovor iz članka 7. stavka 2. ove Odluke.

(4) Fina je dužna sastaviti terminski plan iz članka 20. ove Odluke i zatražiti od HNB-a suglasnost za taj plan najkasnije do 10. lipnja 2011.

Stupanje na snagu

Članak 23.

Ova Odluka objavljuje se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. lipnja 2011.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

(Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 71/2013., stupila na snagu 1. srpnja 2013.)

Članak 5.

Ova Odluka objavljuje se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. srpnja 2013.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

(Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o pravilima rada Nacionalnoga klirinškog sustava, "Narodne novine", br. 20/2014., stupila na snagu 1. ožujka 2014.)

Članak 2.

Ova Odluka objavljuje se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. ožujka 2014.